

Γ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ¹

Κεφάλαιο 2 Οι οργανισμοί στο περιβάλλον τους [3 ώρες]

2.1 Ισορροπία στα βιολογικά οικοσυστήματα [1 ώρα] [διάκριση και αιτιολόγηση των σχέσεων που αναπτύσσονται μεταξύ των οργανισμών]

2.2 Οργάνωση και λειτουργίες οικοσυστήματος – Ο ρόλος της ενέργειας [2 ώρες] [διάκριση των οργανισμών σε αυτότροφους, παραγωγούς, ετερότροφους, καταναλωτές και αποικοδομητές ανάλογα με τον τρόπο που βρίσκουν την τροφή τους / ποιοτική απεικόνιση τροφικών σχέσεων με τροφικές αλυσίδες και τροφικά πλέγματα / αιτιολόγηση της πτωτικής ροής ενέργειας μέσα στα οικοσυστήματα και απόδοσή της μέσω κατασκευής τροφικών πυραμίδων]

Τάξη/τμήμα: _____

Ημερομηνία: ____/____/____

Όνομα ομάδας: _____

Μέλη ομάδας: _____

_____

_____

¹ Οδηγίες διδασκαλίας Βιολογίας για το Γυμνάσιο, Σχολικό Έτος 2021-2022

ΨΗΦΙΑΚΑ ΚΟΥΝΕΛΙΑ

Α. Ερευνητικό Ερώτημα: οι ίδιοι βιοτικοί - αβιοτικοί παράγοντες, επιφέρουν πάντα τα ίδια αποτελέσματα στην ισορροπία ενός οικοσυστήματος όταν επιδρούν σε αυτό;

Γράψτε παρακάτω τι υπόθεση κάνετε σχετικά με το παραπάνω ερώτημα, εξηγώντας την επιλογή σας.

Υπόθεση: _____

_____

_____

_____

Σε ένα οικοσύστημα διαβιούν πληθυσμοί τριών διαφορετικών οργανισμών: κουνέλια, γρασίδι και ζιζάνια. Γράψτε την/τις τροφική/τροφικές αλυσίδα/αλυσίδες που περιγράφει/περιγράφουν τη μεταξύ τους σχέση.

_____

_____

Οργανώστε στην προσομοίωση την τροφική αλυσίδα Γρασίδι → Κουνέλι (μην αλλάξετε καμία παράμετρο, αφήστε τις αρχικές ρυθμίσεις – δηλ., number=150, grass... = 5, weeds...=0). Αρχικά, τι εκτιμάτε ότι θα γίνει σε αυτή την σχέση με την πάροδο του χρόνου; _____

_____

_____

Ποιος είναι² ο αρχικός αριθμός του πληθυσμού των κουνελιών; _____

Ποιος είναι ο αρχικός αριθμός του πληθυσμού του γρασιδιού; _____

Ποιος είναι ο αρχικός αριθμός του πληθυσμού του ζιζανίου; _____

Τρέξτε την προσομοίωση³ [] για περίπου τρία δευτερόλεπτα [περίπου μέχρι ο χρόνος να φτάσει στο 50⁴]. Σταματήστε την. Ποιοι οι αριθμοί των πληθυσμών κουνέλια _____, γρασίδι _____, ζιζάνιο _____;

Πώς έχει μεταβληθεί ο πληθυσμός των κουνελιών σε αυτό το χρονικό διάστημα; _____

_____

² Κάτω από τις επιλογές, εμφανίζεται ένα γράφημα. Σε αυτό, καθώς θα εξελίσσεται η προσομοίωση θα βλέπετε το αριθμό του εκάστοτε πληθυσμού καθώς και το χρόνο όπου γίνεται η καταγραφή. Αν φέρετε το ποντίκι στα άκρα της προσομοίωσης, εκεί που είναι ο χρόνος 0, θα εμφανιστεί ένα μικρό παράθυρο που θα λέει: "weeds: 0,0". Αυτό σημαίνει πως τη χρονική στιγμή 0 (δηλ στην αρχή της προσομοίωσης) ο αριθμός του πληθυσμού του ζιζανίου είναι 0 (ο πρώτος αριθμός πάντα αναφέρετε στη χρονική στιγμή και ο δεύτερος στο μέγεθος του πληθυσμού)

³ Κάθε φορά που σας λέμε «Τρέξτε την προσομοίωση» ή εμφανίζεται το εικονίδιο , θα πατάτε αρχικά το κουμπί «setup» ώστε να εμφανίζονται οι ψηφιακοί οργανισμοί στο οικοσύστημα μετά το κουμπί «go» ώστε να ξεκινήσει η προσομοίωση. Αν θέλετε κάποια στιγμή να σταματήσετε προσωρινά την προσομοίωση, πατάτε το κουμπί «go» και μετά ξανά το κουμπί «go» ώστε να αρχίσει και πάλι η προσομοίωση.

⁴ Ο «χρόνος» 'time' που εμφανίζεται στο κάτω μέρος της γραφικής παράστασης, είναι το ίδιο με το 'ticks' που εμφανίζεται πάνω από το χώρο με τους οργανισμούς. Μπορείτε να βλέπετε από εκεί πότε θα φτάσει στο 50, 200, κτλ. Επίσης αν θέλετε μπορείτε να επιλέξετε στο 'model speed' να αναπτυχθεί γρηγορότερα το μοντέλο μετακινώντας τη μπλε κουκίδα, οπότε και αυξάνει το εύρος της μπλε μπάρας.

Πώς έχει μεταβληθεί ο πληθυσμός του γρασιδιού σε αυτό το χρονικό διάστημα; _____

_____

A1. Τι προβλέπετε ότι θα συμβεί στη συνέχεια της προσομοίωσης; _____

_____

 ... για άλλα 10-15 δευτερόλεπτα [δηλ., περίπου μέχρι ο χρόνος να φτάσει στο 500]. **A2.** Τι παρατηρείτε ότι συνέβη τελικά στην προσομοίωση; _____

_____

Αν η πρόβλεψή σας στο A1 ήταν ίδια με αυτό που παρατηρήσατε στο A2, πού στηριχτήκατε για να κάνετε τη σωστή πρόβλεψη; _____

_____

Αν η πρόβλεψή σας στο A1 ήταν διαφορετικό με αυτό που παρατηρήσατε στο A2, πού νομίζετε ότι οφείλετε η λάθος πρόβλεψή σας; _____

_____

_____

Κάντε τις παρακάτω δοκιμές και συμπληρώστε τον σχετικό πίνακα, αφού ...:

Αρχικός αριθμός πληθυσμού κουνελιών	Αρχικός αριθμός πληθυσμού γρασιδιού	Αριθμός πληθυσμού κουνελιών μετά από time=500	Αριθμός πληθυσμού γρασιδιού μετά από time=500
50			
200			
300			
400			
500			

B1. Ποιο είναι το γενικό συμπέρασμα στο οποίο καταλήγετε μετά από όλες τις παραπάνω δοκιμές;

_____

_____

Ως γνωστόν, ο ρόλος του πληθυσμού του γρασιδιού είναι να παρέχει ενέργεια στα κουνέλια. Την οποία χρησιμοποιούν για διάφορους λόγους, όπως η αναπαραγωγή. Τι γίνεται όμως στην περίπτωση που η αναπαραγωγή στα κουνέλια απαιτεί περισσότερη ή λιγότερη ενέργεια;

Γ1. Είναι αυτός ο παράγοντας, ένας λόγος για να καταρρεύσει ή να διατηρηθεί το οικοσύστημα; Ή ανεξάρτητα από την ενέργεια που απαιτείται για την αναπαραγωγή, το οικοσύστημα θα καταλήγει πάντα σε ισορροπία; _____

Κάντε τις παρακάτω δοκιμές, και συμπληρώστε τον σχετικό πίνακα, αφού έχει επιλέξει ως birth-threshold⁵ το 5:

Αρχικός αριθμός πληθυσμού κουνελιών	Αρχικός αριθμός πληθυσμού γρασιδιού	Αριθμός πληθυσμού κουνελιών μετά από time=500	Αριθμός πληθυσμού γρασιδιού μετά από time=500
50			
200			
300			
400			
500			

Γ2. Ποιο είναι το γενικό συμπέρασμα στο οποίο καταλήγεται μετά από όλες τις παραπάνω δοκιμές;

Κάντε τις παρακάτω δοκιμές, , συμπληρώστε τον σχετικό πίνακα, αφού έχει επιλέξει ως birth-threshold το 20:

Αρχικός αριθμός πληθυσμού κουνελιών	Αρχικός αριθμός πληθυσμού γρασιδιού	Αριθμός πληθυσμού κουνελιών μετά από time=500	Αριθμός πληθυσμού γρασιδιού μετά από time=500
50			
200			
300			
400			
500			

Γ3. Ποιο είναι το γενικό συμπέρασμα στο οποίο καταλήγεται μετά από όλες τις παραπάνω δοκιμές;

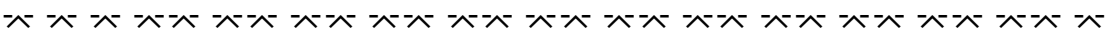
⁵ Ο ρυθμιστής 'BIRTH-THRESHOLD' ορίζει το επίπεδο ενέργειας στο οποίο αναπαράγονται τα κουνέλια.

Αν η πρόβλεψή σας στο Γ1 ήταν ίδια με αυτό που παρατηρήσατε στα Γ2, Γ3, πού στηριχτήκατε για να κάνετε τη σωστή πρόβλεψη; _____

_____

Αν η πρόβλεψή σας στο Γ1 ήταν διαφορετικό με αυτό που παρατηρήσατε στα Γ2, Γ3 πού νομίζετε ότι οφείλεται η λάθος πρόβλεψή σας; _____

_____

Ως γνωστόν, για να μπορέσει ο πληθυσμός του γρασιδιού να παρέχει ενέργεια στα κουνέλια, θα πρέπει και το γρασίδι να αναπαράγεται. Για την οποία αναπαραγωγή και αυτά πρέπει να καταναλώνουν μέρος της ενέργειας που παράγουν και άρα έτσι να προκύπτει ένας ρυθμός αναπαραγωγής. Τι γίνεται όμως στην περίπτωση που ο ρυθμός αναπαραγωγής και ανάπτυξης στο γρασίδι είναι μικρός;

Δ1. Είναι αυτός ο παράγοντας, ένας λόγος για να καταρρεύσει ή να διατηρηθεί το οικοσύστημα; Ή ανεξάρτητα από την ενέργεια που απαιτείται για την αναπαραγωγή, το οικοσύστημα θα καταλήγει πάντα σε ισορροπία; _____

_____

_____

Κάντε τις παρακάτω δοκιμές, λ , συμπληρώστε τον σχετικό πίνακα, αφού έχει επιλέξει ως birth-threshold το 20 και grass-grow-rate⁶ το 5 [αν δεν είχατε πειράξει τις αρχικές ρυθμίσεις, μέχρι τώρα το grass-grow-rate ήταν στο 15]:

Αρχικός αριθμός πληθυσμού κουνελιών	Αρχικός αριθμός πληθυσμού γρασιδιού	Αριθμός πληθυσμού κουνελιών μετά από time=500	Αριθμός πληθυσμού γρασιδιού μετά από time=500
50			
200			
300			
400			
500			

Δ2. Ποιο είναι το γενικό συμπέρασμα στο οποίο καταλήγετε μετά από όλες τις παραπάνω δοκιμές;

_____

_____

⁶ Ο ρυθμιστής 'GRASS-GROWTH-RATE' ελέγχει τον ρυθμό με τον οποίο αναπτύσσεται το γρασίδι.

Κάντε τις παρακάτω δοκιμές, , συμπληρώστε τον σχετικό πίνακα, αφού έχει επιλέξει ως birth-threshold το 20 και grass-grow-rate το 1:

Αρχικός αριθμός πληθυσμού κουνελιών	Αρχικός αριθμός πληθυσμού γρασιδιού	Αριθμός πληθυσμού κουνελιών μετά από time=500	Αριθμός πληθυσμού γρασιδιού μετά από time=500
50			
200			
300			
400			
500			

Δ3. Ποιο είναι το γενικό συμπέρασμα στο οποίο καταλήγετε μετά από όλες τις παραπάνω δοκιμές;

Αν η πρόβλεψή σας στο Δ1 ήταν ίδια με αυτό που παρατηρήσατε στα Δ2, Δ3, πού στηριχτήκατε για να κάνετε τη σωστή πρόβλεψη; _____

Αν η πρόβλεψή σας στο Δ1 ήταν διαφορετικό με αυτό που παρατηρήσατε στα Δ2, Δ3 πού νομίζετε ότι οφείλεται η λήθος πρόβλεψή σας; _____

Αν θέλουμε να κάνουμε πιο πολυπαραγοντική τη σχέση, θα προσθέσουμε και έναν άλλον παραγωγό. Τα ζιζάνια. Για αρχή επιλέξτε να υπάρχουν πολύ λίγα κουνέλια [δηλ., number = 1] και επιλέξτε το γρασίδι και το ζιζάνια να αναπτύσσονται με τον ίδιο ακριβώς τρόπο [ίδιους αριθμούς στα rate και energy⁷, για παράδειγμα 15 και 5 αντίστοιχα].

Ε1. Τι εκτιμάτε θα συμβεί μεταξύ των δύο παραγωγών; _____

Ε2. Τι παρατηρείτε; _____

---

⁷ Τα 'WEEDS-ENERGY' και 'GRASS-ENERGY' αναφέρονται στην ενέργεια που προσφέρουν στα κουνέλια.

Β. Ερευνητικό Ερώτημα: όταν ένας οργανισμός δεν μπορεί να καταναλώσει το είδος που μέχρι τότε ήταν η διατροφή του, τι είναι το πιο πιθανό να συμβεί;

Γράψτε παρακάτω τι υπόθεση κάνετε σχετικά με το παραπάνω ερώτημα, εξηγώντας την επιλογή σας.

Υπόθεση: _____
_____
_____

Σκεφτείτε τώρα το εξής σενάριο. Έχετε έναν αρχική πληθυσμό κουνελιών πολύ μεγάλο (π.χ. 500) και προκειμένου να αναπαραχθούν χρειάζονται πάρα πολύ ενέργεια (π.χ. 20). Το γρασίδι έχει χαμηλό ρυθμό ανάπτυξης (π.χ. 1) αλλά προσφέρει πολύ ενέργεια στα κουνέλια (π.χ. 10), ενώ το ζιζάνιο που έχει μεγάλο ρυθμό ανάπτυξης (π.χ. 15) αλλά δεν προσφέρει ενέργεια [δηλ, 0].

ΣΤ1. Πώς εκτιμάτε ότι θα εξελιχθεί το οικοσύστημα; _____
_____

Επιλέξτε τις παραπάνω παραμέτρους, και .

ΣΤ2: τι τελικά διαπιστώνετε ότι έγινε στο οικοσύστημα; _____
_____

Τρέξτε ξανά την προσομοίωση που τρέξατε στο ΣΤ2, αλλά μόλις ο χρόνος φθάσει στο 50, αυξήσετε το weed-energy σε 1 [δηλ, τα ζιζάνια προσφέρουν ενέργεια για κουνέλια αλλά πάρα πολύ λίγη].

ΣΤ3: Τι παρατηρείτε; _____
_____

Πόσο σημαντικό είναι για τους οργανισμούς να έχουν εναλλακτικές επιλογές τροφής; _____
_____

Σκεφτείτε: Θα μπορούσε η εναλλακτική επιλογή τροφής να είναι μία εξελικτική σχέση, που καθιερώθηκε στη διάρκεια των χρόνων ώστε κάποιο είδος τελικά να κατορθώσει να επιβιώσει; Τι απαντάτε;

_____
_____
_____
_____

Οξυδερκίνες (Mudskippers) του Ατλαντικού (*Periophthalmus barbarus*). Φωτογραφία στην ακτή κοντά στο Tenda-Ba στην Γκάμπια.

ΣΤ4. Μπορείτε να φανταστείτε άλλους λόγους που θα μπορούσε να προσφέρει μία τέτοια επιλογή σε έναν οργανισμό, όπως το παραπάνω αμφίβιο ψάρι; Τι προσαρμογές θα έπρεπε ένας τέτοιος οργανισμός να έχει; _____

_____

Τελικά. Τι απαντάτε στο Β ερευνητικό ερώτημα; Πώς αυτό που απαντάτε, σχετίζεται ή δεν σχετίζεται με την αρχική σας υπόθεση; Μπορείτε να υποθέσετε λόγους για τις διαφορές ή για τις ομοιότητες; Πώς θα μπορούε να αποκτηθεί μία τέτοια συμπεριφορά, εναλλακτικών τρόπων διατροφής; Είναι βέβαιο πως θα μπορούσαν όλα τα είδη να αναπτύξουν τέτοιες συμπεριφορές;

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

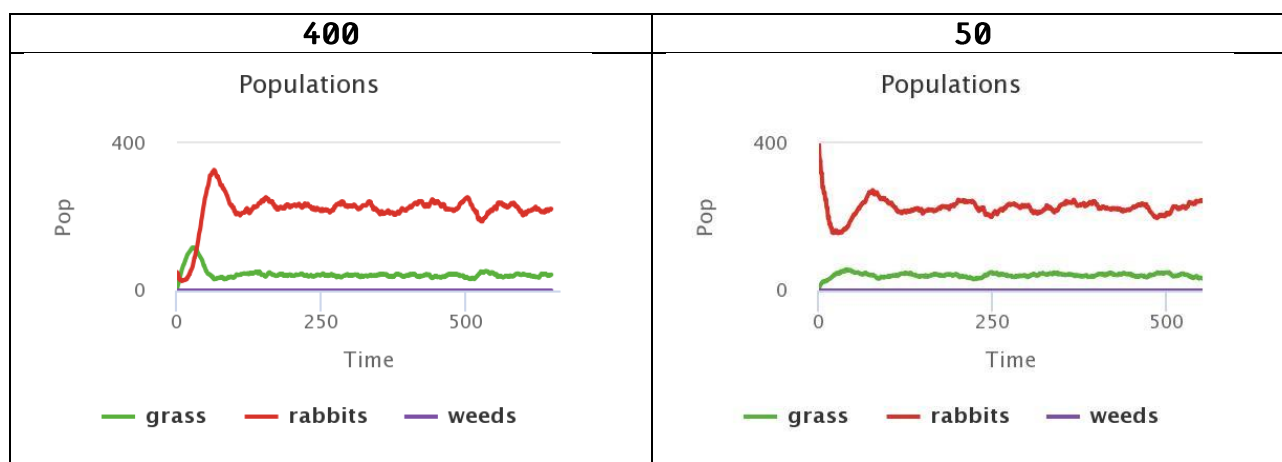
_____

Παρατηρήσεις για τους Εκπαιδευτικούς

A1: Επειδή οι μαθητές/μαθήτριες βλέπουν την εξέλιξη του φαινομένου στην αρχή, πιθανόν να εκτιμήσουν πως κάποιος από τους πληθυσμούς θα εξαφανιστεί ή να εκτιμήσουν πως θα συνεχίζονται οι αρχικές μεταβολές επ' αόριστο. Θα πρέπει να γίνει ξεκάθαρο, πως η ισορροπία είναι μία τελική κατάσταση, η οποία για να επιτευχθεί απαιτείται οι πληθυσμοί να αλληλεπιδράσουν μεταξύ τους. Και η οποία βέβαια, μπορεί και να μεταβληθεί όταν αλλάξουν κάποιοι παράγοντες.

A2: Περίπου στο time=500, το οικοσύστημα έχει καταλήξει σε ισορροπία.

B1: Σε όλες τις περιπτώσεις, ανεξάρτητα από τον αρχικό πληθυσμό των κουνελιών το οικοσύστημα πάντα καταλήγει σε ισορροπία. Θα μπορούσατε να πάρετε ένα στιγμιότυπο για κάθε περίπτωση (στο παράθυρο του γραφήματος Populations, δεξιά πάνω έχει ένα εικονίδιο με τρεις γραμμές, αν το πατήσετε θα δείτε ότι έχετε τη δυνατότητα να αποθηκεύσετε το γράφημα με διάφορες μορφές εικόνων) και εκεί θα παρατηρούσατε πως σε κάποιες περιπτώσεις η ισορροπία είναι πιο ομαλή, ενώ σε άλλες η ισορροπία έχει διακυμάνσεις. Για παράδειγμα δείτε τα παρακάτω γραφήματα για 400 κουνέλια και 50 κουνέλια αντίστοιχα.

Γ1: προφανώς η ενέργεια που απαιτείται για την αναπαραγωγή είναι σημαντικός παράγοντας, καθώς αν δεν υπάρχει η απαιτούμενη δεν μπορεί να γίνει η αναπαραγωγή. Άρα, ναι, όντως θα μπορούσε να καταρρεύσει το οικοσύστημα και ουσιαστικά να εξαφανιστεί ο πληθυσμός των κουνελιών όχι λόγω αδυναμίας επιβίωσης, αλλά διαίωνισης μέσω της αναπαραγωγής.

Γ2: Σε όλες τις μετρήσεις, τελικά το σύστημα καταλήγει σε ισορροπία. Αλλά αν παρατηρήσετε τις καμπύλες σε σχέση με το B1 θα δείτε πως είναι πιο ασταθής η ισορροπία. Προφανώς επειδή είναι μικρό το ποσό ενέργειας, καταγράφονται πιο άμεσες μεταβολές. Αναλόγως και στο Γ3.

Δ1: προφανώς και ο ρυθμός αναπαραγωγής και ανάπτυξης του παραγωγού είναι σημαντικός παράγοντας, καθώς αν ο ρυθμός αναπαραγωγής και ανάπτυξης είναι μικρός δεν μπορεί να παραχθεί η απαραίτητη βιομάζα για να υποστηριχθούν στα κουνέλια. Άρα, ναι, όντως θα μπορούσε να καταρρεύσει το οικοσύστημα και ουσιαστικά να εξαφανιστεί ο πληθυσμός του κουνελιών λόγω αδυναμίας επιβίωσης και αναπαραγωγής των παραγωγών από τους οποίους τρέφονται τα κουνέλια.

Δ2: πάμπαν έχουμε κατάληξη σε ισορροπία, αλλά με μικρότερο πληθυσμό κουνελιών.

Δ3: σε κάποιες τιμές υψηλές αρχικού πληθυσμού, τα κουνέλια δεν μπορούν να τραφούν, εξαφανίζονται και άρα το οικοσύστημα καταρρέει. Αν θέλετε να δείξετε το ίδιο πράγμα, άμεσα, αντί να βάλτε τους μαθητές να συλλέξουν δεδομένα από δύο διαφορετικές τιμές του grass-grow-rate, μπορείτε να βάλτε τις αρχικές ρυθμίσεις, να επιλέξετε έναν μεγάλο αριθμό κουνελιών – π.χ. 500 – να αφήσετε το οικοσύστημα να έρθει σε κατάσταση ισορροπίας και ξαφνικά να αλλάξετε την τιμή grass-grow-rate σε 1. Τότε θα δείτε άμεσα πώς το οικοσύστημα θα καταρρέει, βέβαια στην πραγματικότητα αυτή είναι μία νέα θέση ισορροπίας αφού ουσιαστικά το οικοσύστημα πηγαίνει σε εκείνη την κατάσταση που μπορεί να στηριχθεί ενεργειακά.

E1 / E2: προφανώς αφού οι ρυθμοί είναι ακριβώς οι ίδιοι, δεν θα υπάρχει κάποιο πρόβλημα στη συνύπαρξή τους. Αφού ουσιαστικά η παρουσία του ενός δεν επηρεάζει την παρουσία του άλλου. Κάτι που βέβαια δεν γίνεται στο περιβάλλον... αφού ακόμα και οι παραγωγοί ανταγωνίζονται για τους ίδιους πόρους.

ΣΤ1 / ΣΤ2 / ΣΤ3: όντως, έστω και μία μικρή εναλλακτική πηγή τροφής μπορεί να αποτελέσει την απαραίτητη συνθήκη ώστε να επιβιώνει και να εξελίσσεται ένα είδος.

ΣΤ4: μέγεθος [έως και 30 εκατοστά], χρώμα [αποχρώσεις του καφέ και του πράσινου / έντονα χρώματα σε περίοδο ζευγαρώματος], όραση [παρατηρούν συνήθως καλύτερα εκτός νερού], πλευρικά θωρακικά πτερύγια – μπροστά από σώμα [σέρνονται, μπορούν να ανέβουν και σε δέντρα ή χαμηλά κλαδιά], αναπνοή [αέρα από θαλάμους βραγχίων + αναπνοή από το δέρμα / όσο είναι υγρά], τροφή: σκουλήκια, έντομα, καρκινοειδή ακόμα και άλλες οξυδερκίνες, επιπλέον δυνατότητες: αναπαραγωγή, αποφυγή από θηρευτές, εξασφάλιση χώρου για φύλλαξη αυγών, επίδειξη για φυλετική επιλογή – χορευτικές φιγούρες ή αναπηδήσεις.